אורות — האידיאה האלהית והאידיאה הלאומית בישראל

מתוך ההכנה לרעיון האלהי, מתוך הנטיה העצומה שלרוח האדם בכללו להתבסס על יסודו של זה ולמצוא שמה את מחסהו ובסיס עמדתו, ההמשכה הפנימית אל האורה והמנוחה, אל הרוממות והאלמות שברעיון האלהי, סובב הולך הוא רוח האדם לבקש את מגמתו בדרכים שונים, בחזיונות מתנגדים זה לזה, בערבוביה של ערפלי צלמות עם נצוצי נגה, עד שבא הבטוי החי של האידיאה האלהית בלבוש הסגנון הלאומי ברום הגובה וההתאמה בישראל.

בראשית מטעו של העם הזה, אשר ידע לקרוא בשם הרעיון האלהי הברור והטהור בעת השלטון הכביר של האליליות בטומאתה פראותה, נתגלתה השאיפה להקים צבור אנושי גדול אשר "ישמור את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". זוהי השאיפה, שבאה מכח ההכרה הברורה והעזה והתביעה המוסרית הכוללת והרמה, להוציא את האנושיות מתחת סבל נורא של צרות רוחניות וחמריות ולהביאנה לחיי חופש מלאי הוד ועדן, באור האידיאה האלהית, ולהצליח בזה את כל האדם כלו. למלואה של שאיפה זו צריך דוקא, שצבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכסא ממלכה לאומית, ברום התרבות האנושית, "עם חכם ונבון וגוי גדול", והאידיאה האלהית המוחלטת מושלת שמה ומחיה את העם ואת הארץ במאור חייה. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצוינים, חסידים ונזירים ואנשי קדש, חיים באור האידיאה האלהית, כי גם עמים שלמים, מתוקנים ומשוכללים בכל תקוני התרבות והישוב המדיני עמים שלמים, הכוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמנותית, הפרושית, המשכלת והקדושה, עד המערכות הרחבות, הסוציאליות, הפוליטיות והאקנומיות, ועד הפרולטריון לכל פלגותיו, אפילו היותר נמוך ומגושם.

אור האידיאה האלהית, העולה ומזדקק בקרב עם כזה ומטביע בו את חייו הלאומיים המלאים, פועל הוא אח"כ בעולם כולו, גם בצרוף כל הכחות הפרטיים שבכל עם ולשון, בכל מקום שהם, שהיו נמצאים תמיד מוארים באורה זו וחיים בה. ופעולה זו תביא לידי ההכרה הבטוחה, שהחיים המדיניים, אפילו הסוציאליים במובן היותר רחב, יקבלו רק אז את איתניותם ואת ערכם האמתי, דוקא בהיותם יונקים מטל החיים העליון של האידיאה האלהית המוחלטת, המכשרת את כל המציאות כולה, במובנה הרחב והמתנשא גם מעבר לגבולות הכרתנו המוגבלת וצורותיה אל תכלית רוממות מעלתם, ההולכת ,ומתגברת בנחלה בלי מצרים.

הכשירה לזה האידיאה האלהית את ישראל בתכונה פסיכית, ביחש גזעי, במצב גאוגרפי, שכולם מסייעים ומכשירים לכך את כחותיו העצמיים ואת המעמדים הסובבים אותו מבחוץ. וכנסת ישראל במעמדה הנשא והנשגב, בימים מקדם, בימי פריחתה והתחלת גדולה, בימי "חסדי נעוריה ואהבת כלולותיה", הגיעה בנשמתה המזהירה, בתעופה גדולה למקור האורה העליונה. את תכונתה

הלאומית השרישה במעמקי האידיאה האלהית הצלולה בכל להבת אש עז אהבתה ובכל תפארת הוד רעם גבורתה, ועם ברקי נגהה חתמה לה את חותם לאומיותה. ובאוצר האידיאה הלאומית שלה נגנזה ונזרעה האידיאה האלהית, בתכלית הכשרון אל השכלול העליון והגמור המאיר את העולם כלו בכבודו.

אמת הדבר, שאחרי שכבר יצאה התכונה הלאומית לעולם ונתגלמה בהויה המוחשיית, קנתה לה גם בישראל סבא זכות קיום והויה מצדדים שונים ומפוזרים. ומדי השתפלה בחביון עז האלהי, להתהלך בארצות תחתיות, לקחה לה ארחות עולם כאלה, המסתעפים מהמסבות הסבוכות אשר לחיי החול, הכוללים את כל תביעות החומר והרוח של האדם ושל החיה שבקרבו גם יחד. אבל גם בכל ירידותיה לא נמחק מן התכונה הלאומית חותם מקורה, ולעולם קימת היא יניקתה בסתר פנימיות הויתה מהצנור העליון של האידיאה האלהית.